

De leeuwenkuil

De leeuwenkuil is ontwikkeld als verwerkingsopdracht voor leerlingen van de derde graad secundair onderwijs. Tijdens een bezoek aan de haven van Antwerpen maakten ze reeds kennis met de werking van de haven. Wanneer we kijken naar de toekomst, zien we dat er nog veel vragen onbeantwoord blijven. In deze verwerkingsopdracht gaan de leerlingen aan de slag met deze uitdagingen. In kleine groepjes ontwikkelen ze een idee of product dat tegemoet kan komen aan de huidige en toekomstige problemen van een wereldhaven. Deze opdracht bouwt verder op de inhoud van de excursie en ondersteunt de onderzoekscompetenties van de leerlingen. De opdracht kan als vakoverschrijdend project aangepakt worden.

Materiaal

Voor deze opdracht is het noodzakelijk dat de leerlingen toegang hebben tot het internet en eventueel andere informatiebronnen. Daarnaast is er ook een leidraad voor de leerlingen uitgewerkt, alsook een begeleidende powerpointpresentatie.

Timing

De opdracht heeft een flexibele timing. Afhankelijk van de hoeveelheid beschikbare tijd, kan de opdracht ingeperkt of uitgebreid worden. We schatten dat 3 lessen het minimum is voor deze opdracht, tenzij je delen van de opdracht als huiswerk meegeeft.

Inleiding

Om de les te starten zijn er enkele vragen geformuleerd in de powerpoint. Hiermee kan je nagaan welke indrukken de leerlingen hebben opgedaan tijdens het bezoek aan de haven. De laatste vraag: "welke uitdagingen heeft de haven nog?" is al een eerste aanzet naar de opdracht van de leeuwenkuil. De leerlingen kunnen hier al enkele ideeën delen zodat iedereen in de juiste mindset komt.

Vervolgens kan u aangeven dat wij rond deze uitdagingen zullen werken en kan u het filmpje tonen. De opdracht is gebaseerd op het gelijknamige televisieprogramma waarin ondernemers komen pitchen om zo investeerders te overtuigen.

Hierna worden de vijf stappen van het onderzoeksproces overlopen. U kan het hele traject eerst klassikaal doorlopen om daarna de leerlingen zelfstandig aan het werk te zetten. Het is ook mogelijk om stap per stap te werk te gaan. U overloopt dan telkens de opdracht en laat de leerlingen vervolgens deze stap uitwerken. De keuze voor een van beide methodes is afhankelijk van de kenmerken van uw groep.

Laat de leerlingen teams maken. Wij raden aan om groepjes van ongeveer 4 personen te maken.

Contextanalyse en probleemstelling

In deze eerste fase onderzoeken de leerlingen wat een goederenstroom juist is en welke problemen zich daarmee kunnen voordoen. Afhankelijk van de kenmerken van de groep kan je de leerlingen hier heel zelfstandig mee aan de slag laten gaan, of meer inspiratie mee geven. In de powerpoint is een slide met een zestal voorbeelden opgenomen. Deze tonen mooi hoe divers de mogelijkheden zijn voor een probleemstelling. Moedig de leerlingen dan ook aan om een brede blik aan te nemen en niet voor het eerste idee te gaan dat ze tegenkomen.

Aan het einde van deze fase moeten de leerlingen een duidelijk omschreven probleemstelling hebben en moeten ze dit binnen een ruimere context kunnen plaatsen. Het is aangeraden om dit met elk groepje kort te overlopen en feedback te geven. Op deze manier ben je zeker dat de jongeren op een goed spoor kunnen starten.

Brainstorm

Voor de leerlingen het internet gaan afspeuren naar oplossingen, is het de bedoeling dat ze zelf aan het denken gaan. Zo kunnen ze met een open geest starten aan de opdracht. De leerlingen doen in team een brainstorm. Daarbij mikken we op het creëren van veel ideeën zonder filter; alles is goed. Kwantiteit gaat hier boven kwaliteit, het aftoetsen aan de realiteit gebeurt namelijk later.

Bronnenonderzoek

In deze fase wordt er wel gefilterd. Ze gaan bronnen gebruiken om de haalbaarheid en consequenties van hun ideeën te bestuderen. Daarnaast krijgen de leerlingen ook de opdracht om good practices te bekijken. Dit houdt in dat ze op zoek gaan naar anderen die hetzelfde of een gelijkaardig probleem hebben opgelost.

De fase van het bronnenonderzoek is dus de fase dat er heel erg veel informatie verzameld wordt. Het is belangrijk dat de leerlingen gewezen worden op het belang van een kritische blik. Geloof niet alles wat je leest, check je bronnen en gebruik meerdere bronnen.

Ook hier kan je er voor kiezen om de leerlingen vrij aan de slag te laten gaan of dit meer te structureren door bijvoorbeeld richtvragen of een invulviche op te stellen.

Data verwerken

De ideeën die de leerlingen zelf gegenereerd hebben, werden tijdens het bronnenonderzoek aangevuld. Daarnaast werden ook de ideeën uit de good practices toegevoegd. In deze vierde fase wordt alle informatie samen bekeken en gaan de leerlingen op zoek naar dé oplossing of het idee dat ze willen promoten. Dit is dus een fase van afwegen en onderhandelen want binnen het team moet iedereen het natuurlijk eens zijn.

Stimuleer de leerlingen om hun idee heel concreet uit te werken: praktische aanpak, budgetten, beheer, coördinatie, samenwerking, ... De leerlingen krijgen ook de criteria voor elk idee te horen: originaliteit en creativiteit, een kosten-efficiënte aanpak en duurzaamheid.

Rapporteren

De vierde fase loopt vanzelfsprekend over in de vijfde. Eens het concept duidelijk is, gaan de leerlingen het neerschrijven in een businessplan. Op basis van een invulformulier, richtvragen of gewoon een leeg blad, beginnen de leerlingen hun concept te omschrijven. Een goede tip die je de leerlingen kan meegeven, is dat de informatie uit elke stap die ze doorlopen hebben, moet opgenomen worden in het businessplan.

Volgende richtvragen geven goed weer wat er opgenomen moet worden in een businessplan:

- Wat is jullie idee/product?
- Wat is de context? Welk probleem doet zich voor?
- Welke oplossingen bestaan al?
- Welke innovatie voegen jullie toe? Waarom is jullie oplossing beter?
- Wat zijn de voordelen van jullie oplossing?

Daarnaast worden de leerlingen ook uitgedaagd om uit te zoeken wat een pitch is en ook zelf een pitch te maken. Dit wil zeggen dat de leerlingen kort hun businessplan mondeling voorstellen. De nadruk ligt daarbij op overtuigen / verkopen. Wat je zegt moet dus beknopt zijn en mensen een goed gevoel geven. De leerlingen moeten zeker ook hun product kaderen binnen een context en aangeven waarom hun product de juiste oplossing is voor een gegeven probleem. Alle voorgaande stappen hebben hier naartoe gewerkt.

De leeuwenkuil

Wanneer alle groepen voorbereid zijn, is het tijd om de leeuwenkuil te spelen. Aangezien het gaat over het overtuigen van investeerders, is het fijn dat je dit naspeelt. De medeleerlingen zijn allemaal investeerders en hebben een bepaald budget dat ze mogen toekennen aan één of meerdere projecten van hun klasgenoten. Je kan hier zelf eventueel enkele extra regels aan toevoegen.

Wil je de leerlingen echt uitdagen, dan kan je ook een externe jury uitnodigen voor de leeuwenkuil. Vraag enkele kennissen uit de bedrijfswereld, connecties met een kritische blik of enkele leerkrachten om vanuit hun eigen expertise feedback te geven op de pitch van de leerlingen.

Concreet geef je elke groep de kans om te pitchen voor de jury van medeleerlingen. Aan het einde van de pitch kan de jury vragen stellen aan de pitchers. Wanneer alle groepen hun pitch gehouden hebben, kan iedereen voor zich (of in team) beslissen hoe ze zullen investeren.

Vragen die je zelf kan stellen aan het einde van de pitch:

- Wat zijn de nadelen van jullie product?
- Welk budget zullen jullie nodig hebben?
- Wat is het effect van jullie product op lange termijn?
- Is de productie van jullie product duurzaam?
- ...

Wat na de leeuwenkuil?

Ongetwijfeld komen er meerdere prachtige voorstellen uit het denkwerk van de leerlingen. Het is dan ook fijn om hier achteraf nog iets mee te doen. Het idee dat er nog iets met hun werk gedaan wordt, werkt vaak erg motiverend.

Via de schoolwebsite, posters, social media, ... kan je het beste idee of de beste ideeën openbaar maken. Ook wij zijn zeer benieuwd naar het resultaat! Een mailtje of een tag van het Havencentrum op social media zal niet onbeantwoord blijven.